

Kommunstyrelsen

Regeringskansliet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.mig@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2022:64 ny ordning för asylsökandes boende, diarienummer Ju2022/03315

Bodens kommun överlämnar följande remissvar till utredningen ny ordning för asylsökandes boende.

Sammanfattning

Bodens kommun tillstyrker utredningens avsikt att få en större andel asylsökande att bo på asylboende. Det är bra att Migrationsverket får i uppdrag att vidta åtgärder för att fler ska bo på asylboende, bland annat gällande hur asylboenden lokaliseras och utformas. Kommunen anser det lämpligt att det införs incitament som gör att fler asylsökande väljer att bo på asylboende.

Kommunen anser dock att förslagen att asylsökande som väljer att bo i enskilt boende ska bli helt utan dagersättning och inte ha rätt att arbeta har så långtgående negativa konsekvenser att det inte bör genomföras.

Bodens kommun anser vidare att utredningens konsekvensbeskrivning av att det sker en omfördelning av asylsökande mellan kommuner är otillräcklig.

Förslaget att dra in ersättningar för asylsökande risker att få negativa följder och har sannolikt inte avsedd effekt

Dagersättningen till asylsökande i Sverige är mycket låg och har inte höjts sedan 1994. För vuxna ensamstående är ersättningen 71 kronor per dag, vilket förutom mat ska räcka till kläder och skor, sjukvård och medicin, tandvård, hygienartiklar, andra förbrukningsvaror och fritidsaktiviteter.

Att helt dra in dagersättning och särskilt ersättning till asylsökande som väljer att bo i ett eget boende är en förändring med uppenbara nackdelar. Asylsökande som inte får någon ersättning från samhället löper större risk att hamna i en än mer utsatt situation. Risken uppstår att dessa människor försörjer sig genom svartjobb eller brott. Särskilt olämpligt är att dra in ersättningen för familjer med barn. Om förslaget genomförs bör undantagen i reglerna utformas på ett sätt så att de skyddar barnfamiljer på ett sätt så att barn inte drabbas av föräldrars beslut att inte bo på asylboende.

Vidare framstår det som oklart den indragna dagersättningen verkligen får effekten att fler asylsökande väljer att bo på asylboende. Enligt vad kommunen erfar har inte tidigare förändringar från 2005 att avskaffa bostadsersättning haft avsedd effekt i fråga om att få färre asylsökande att välja eget boende.

I utredningen sägs att utebliven rätt till dagersättning och särskilt bidrag inte kan antas vara tillräckligt som styrmedel för att förmå det stora flertalet av asylsökande som annars skulle välja att ordna sitt boende själva att bo på asylboenden. Detta eftersom dagersättning och särskilt bidrag utgör ett så förhållandevis litet ekonomiskt stöd. Kommunen noterar också att utredningen skriver att det är för tidigt att dra någon slutsats av den redan genomförda lagändringen att asylsökanden som på egen hand ordnar boende i vissa områden med socioekonomiska utmaningar inte har rätt till dagersättning eller särskild ersättning. Således finns inget stöd för antagandet att indragning av ersättningar får den önskade effekten att fler asylsökande vill bo på asylboende.

Bodens kommun ser att det kan finnas en mening med att införa ekonomiska incitament för att få fler asylsökande att bo på asylboende. Förändringen kan dock inte rimligtvis bestå i att dra in den begränsade dagersättningen, som redan idag är alldeles för låg och inte har justerats på nästan 30 år, utan snarare att i stället höja ersättningen för asylsökanden som bor på asylboenden.

Förslaget att asylsökande inte ska få möjlighet att arbeta bör inte genomföras

Bodens kommun ser vidare stora nackdelar med att i praktiken ta bort rätten till arbete för asylsökande som bor i eget boende. Förslaget kan få följderna av att asylsökande i större grad försörjer sig genom svartarbete eller på annan illegal väg. Det kan också leda till att asylsökanden inte kan arbeta på ställen där Migrationsverket inte har asylboenden.

Boden och norra Sverige står inför en stor omställning med industrietableringar och tillväxt. Arbetslösheten är låg och det råder brist på arbetskraft. Det finns ett stort rekryteringsbehov inom vård och omsorg. Bodens kommun klarar inte sitt uppdrag att tillhandahålla exempelvis äldreomsorg utan anställda med andra nationaliteter. Att asylsökande kan arbeta är viktigt för kompetensförsörjningen. I norra Sverige finns inte socioekonomisk segregation på samma sätt som i andra delar av Sverige, vilket gör att eget boende för asylsökande inte innebär den risk för utanförskap som beskrivs i utredningen.

Bodens kommun har goda erfarenheter av att anställa asylsökande och nyanlända i omsorgen. Kommunen har bland sina anställda flera exempel på asylsökande som har lyckats skaffa jobb och eget boende. De har av olika skäl valt att inte bo i Migrationsverkets anläggningar. Bodens kommun ser risker med att utredningens förslag försvårar för kompetensförsörjningen och minskar asylsökandes möjligheter att själva ordna boende och arbete.

Utredningens konsekvensbeskrivning av effekterna för kommuner som få fler asylsökande måste fördjupas

I utredningens konsekvensbeskrivning står att förslagen får till följd att vissa regioner och kommuner kommer att ta emot färre asylsökande och nyanlända, medan andra regioner och kommuner kommer att ta emot fler. För de som får ta emot färre bör förslagen leda till att belastningen på välfärdstjänster och samhällsservice minskar. För de kommuner som får ta emot fler kan det däremot leda till en ökad belastning på verksamheten. Detta kompenseras i viss utsträckning genom den ersättning som utgår till regioner och kommuner för mottagandet.

Bodens kommun har tidigare erfarenheter av ett stort antal asylsökande. Kommunen kan bekräfta att en ökad mängd asylsökande innebär en belastning på kommunens välfärdstjänster. För de barn till asylsökande som går i skolan får kommunen en ersättning från staten, men den ersättningen täcker inte kommunens kostnader. Även för socialtjänsten i allmänhet och barn- och ungdomsvården i synnerhet blir en ökad belastning.

Bodens kommun anser att utredningens konsekvensbeskrivning behöver fördjupas när det gäller effekter för de kommuner som förväntas få fler asylboenden om förslagen genomförs. Bodens kommuns uppfattning är även att kommuner med högre grad av asylboenden måste kompenseras ekonomiskt i större utsträckning än hittills.

Bodens kommun vill även lyfta vikten av att Migrationsverkets utbyggnad av asylboenden sker i nära samverkan med kommunen. Planeringen av nya asylboenden måste ske med både framförhållning och långsiktighet.

Claes Nordmark
Kommunstyrelsens ordförande (ordförandebeslut)

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: Daniel Bergh

Datum: 2023-06-19 10:08

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

6757AFF23576C255968E81103B9856B996EE02508DF4F87639D99B92DB67E339

Namn: Claes Nordmark

Datum: 2023-06-19 10:15

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

6757AFF23576C255968E81103B9856B996EE02508DF4F87639D99B92DB67E339